

De voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland

T.a.v. de statengriffier

onderwerp Impact COVID-19 op culturele sector & Zeeuws stimuleringsfonds Cultuur	kenmerk 20029422 	behandeld door	verzonden
---	---	-----------------------	------------------

Middelburg, 29 september 2020

Geachte voorzitter,

Met deze brief willen wij u informeren over de impact van COVID- 19 op de culturele sector. Sinds de zomerbrief hebben zich verschillende ontwikkelingen voorgedaan die niet los van elkaar staan en die wij achtereenvolgens willen behandelen:

1. Algemeen beeld;
2. Stand van zaken Zeeuws stimuleringsfonds cultuur;
3. Aanvullende steunpakketten van het Rijk;
4. Ontwikkeling van de samenwerking binnen de Zeeuwse culturele sector;
5. Verdere versterking van de relatie cultuurregio – Rijk;
6. Doorkijk naar 2021.

1. Algemeen beeld;

Ondanks de moeilijke tijden toont de culturele sector zich wendbaar. Wendbaar als het gaat om het op creatieve wijze behouden van het contact met het publiek en het genereren van een fractie van de gebruikelijke inkomsten. Recente voorbeelden zijn de Corona-proof edities van het Zeeland Nazomerfestival en Film by the Sea. Weerbaar is de sector nog niet. De beperkingen door Corona betekenen dat het met de huidige verdienmodellen niet mogelijk is om kostendekkend te werken, laat staan winst te maken. Met name de festivals, theaters, en bioscopen staan nog altijd onder grote druk. Hetzelfde geldt voor (jonge) makers en cultuurprofessionals, die voor hun opdrachten afhankelijk zijn van anderen in de keten.

Alle inzet van de gezamenlijke overheden en de inventiviteit van de sector ten spijt, moeten wij er rekening mee houden dat niet alle instellingen, podia en activiteiten deze zware tijden zullen overleven. De kans bestaat dat voorzieningen en ketenstructuren onomkeerbaar worden aangetast. Daarmee zet COVID-19 aan om na te denken over de toekomstbestendigheid van de culturele infrastructuur van Zeeland. Wij vinden het daarom des te belangrijker om de inzet te concentreren op die initiatieven die de meeste kansen op vernieuwing, versterking en bestendiging bieden. Onze rol zien we daarbij minder op het lokale of per individuele instelling, maar op stimulering van de verbindingen binnen en buiten de sector.

Voor de toekomst is de steun van het Rijk onontbeerlijk. Met steunpakketten en meerjarige subsidies laat het Rijk zien bereid te zijn om te investeren in cultuur in de regio. Zo hebben wij COVID-19 steun naar Zeeland gekregen en bracht Prinsjesdag goed nieuws met de toekenning van twee Zeeuwse instellingen in de basisinfrastructuur (BIS) van het Rijk én daarnaast twee meerjarige subsidies via het Fonds Podiumkunsten.^[1] Zeeland heeft aanbod dat dus niet alleen van waarde is voor de inwoners en

^[1] Het gaat hier om het Zeeuws Museum en Vleeshal in de basisinfrastructuur (BIS) van het Rijk, en Vestrock en Productiehuis Zeelandia in de meerjarige regelingen van het Fonds Podiumkunsten.

bezoekers van onze provincie, maar ook landelijke uitstraling heeft. Samen met de toekenning van een matchingsbijdrage voor culturele vernieuwing biedt deze Rijkssteun een basis om de Zeeuwse culturele basisinfrastructuur verder te ontwikkelen. Daartoe is wel een stevig fundament in de regio nodig, samen met gemeenten en bedrijven.

Het Zeeuws stimuleringsfonds cultuur is voor ons een belangrijk instrument om het gesprek aan te gaan over de toekomstbestendigheid van de culturele infrastructuur. Daarbij redeneren wij in de eerste plaats vanuit de intrinsieke waarde van cultuur als 'creatieve industrie' die belangrijk is voor de leefbaarheid en als economische sector en pijler binnen het vestigingsklimaat. Wij willen dit gesprek voeren met de sector zelf, de gemeenten en het bedrijfsleven, en uiteraard ook met uw Staten op weg naar een nieuws meerjarig uitvoeringskader.

2. Stand van zaken Zeeuws stimuleringsfonds Cultuur

In onze brief van 30 juni jl. hebben wij het Zeeuws stimuleringsfonds Cultuur aangekondigd als vernieuwingsimpuls en stimuleringsmaatregel voor de sector. Het fonds richt zich niet op het compenseren van inkomstenderving, maar op investeringen in het nieuwe seizoen, het stimuleren van werkgelegenheid in de culturele keten en in het algemeen vernieuwing en (domeinoverstijgende) samenwerking. Daarbij zetten wij het fonds in via drie lijnen, te weten: het matchen en daarmee beschikbaar krijgen van Rijksmiddelen, het instellen van een gezamenlijk fonds met gemeenten en bedrijfsleven en tot slot een regeling gericht op makers.

In de zomerbrief hebben wij meerdere voedingsmomenten voor het fonds onderkend, bijvoorbeeld in het belang van matching van Rijksmiddelen. Op weg naar de najaarsnota 2020 beschrijven wij onderstaand de stand van zaken op de onderdelen van het fonds.

Matching COVID-19 steun van het Rijk voor Zeeuwse instellingen (eerste OCW-steunpakket)

Om aanspraak te kunnen maken op Rijkssteun gold de eis van regionale matching voor eenzelfde bedrag. Omdat de financiële positie van de Zeeuwse gemeenten weinig ruimte bood, hebben wij deze cofinanciering geleverd vanuit provinciale middelen. Daarbij betaalde de bestaande samenwerking tussen culturele organisaties zich uit in de snelheid waarmee aanvragen bij de Rijksfondsen konden worden ingediend. Deze zijn allen gehonoreerd met als resultaat een totale Rijksbijdrage van € 608.184,-- Een overzicht van de instellingen treft u aan in bijlage 1.

De bijdrage van het Rijk is bedoeld als exploitatiesteun en biedt de instellingen voor de kortere termijn continuïteit. Passend bij de uitgangspunten van het Zeeuws stimuleringsfonds cultuur hebben wij de instellingen voor de provinciale matching de opdracht meegegeven om in te zetten op vernieuwing, samenwerking, en in het algemeen keteneffect. De organisaties werken de plannen op dit moment uit waarbij het de verwachting is dat de provinciale middelen medio oktober kunnen worden beschikt.

Stimuleringsregeling met gemeenten en bedrijfsleven

De tweede lijn is inzet van het Zeeuws stimuleringsfonds voor instellingen met een bovengemeentelijke uitstraling en bereik, die (nog) geen aanspraak kunnen maken op Rijkssteun. Gedurende het zomerreces is dit onderdeel samen met de gemeenten uitgewerkt in de vorm van een regeling. Op dit moment zijn wij met gemeenten in gesprek over de voeding van het fonds. De financiële druk op gemeenten maakt dat dit echter geen sinecure is. De verwachting is dat het fonds in het eerste kwartaal van 2021 operationeel kan zijn.^[2]

Regeling voor Zeeuws makers

Zeeuws makers zijn voor hun opdrachten afhankelijk van derden. Om hen enige ondersteuning te bieden, was de idee om via een voucherregeling kleine bedragen ter beschikking te stellen door aan te sluiten bij private fondsen. Het bleek niet mogelijk om dit gedurende het zomerreces in

^[2] In navolging van de overheid hebben ook enkele private fondsen landelijk de handen ineengeslagen in het kader van het Kickstart Cultuurfonds. Verschillende Zeeuwse instellingen hebben met succes een beroep op deze regeling gedaan.

uitvoering te brengen, zodat wij nu overleggen wij met instellingen zoals het Theaterproductiehuis Zeelandia en het CBK Zeeland over de mogelijkheid om via hen opdrachten te verstrekken aan juiste deze doelgroep. Wij denken aan een bedrag van € 100.000,- voor de uiteenlopende disciplines.

3. Aanvullende steunpakketten van het Rijk

Op dit moment zijn twee sporen relevant die kunnen dienen als voeding voor het Zeeuws stimuleringsfonds cultuur.

Compensatie corona-uitgaven via het BOFv-traject

Parallel aan de COVID-19-regelingen van de Rijksfondsen hebben IPO en VNG via het Bestuurlijk overleg Financiële verhoudingen (BOFv) onderhandeld met de ministeries van BZK en Financiën over compensatie van coronaschade. Voor de periode tot 1 juni 2020 is in totaal € 8 mln. toegekend voor de provincies, gebaseerd op de claims van de afzonderlijke provincies. Voor Zeeland hebben wij een claim ingediend van € 1,4 miljoen, die gehonoreerd is, maar waarvan wij de definitieve beschikking nog niet hebben ontvangen. Toekenning zal vermoedelijk plaatsvinden via een specifieke uitkering, waarvan de criteria voor besteding en verantwoording op dit moment nog niet bekend zijn. Wij hopen echter dat in ieder geval een deel van deze middelen breder inzetbaar is voor cultuur via het Zeeuws stimuleringsfonds cultuur. Daarmee zou het eerder aangekondigde toekomstige beroep op de budgettaire ruimte of algemene reserve op dit moment niet nodig zijn.

Voor gemeenten is landelijk in totaal € 60 mln. beschikbaar gekomen, waarbij het voor de Zeeuwse gemeenten gaat om een uitkering van ca. € 1,2 mln. in totaal. Zie voor een uitsplitsing van de bedragen per gemeente bijlage 2. De middelen gelden als compensatie voor Coronaschade *“met het oog op borging van de lokale en regionale culturele infrastructuur. Deze organisaties missen nu onder andere inkomsten uit kaartverkoop en horeca, terwijl de vaste lasten zoals huisvesting en beveiliging doorlopen.”*^[3]

Tweede OCW-steunpakket (1^e helft 2021)

Eind augustus maakte de Minister onverwacht snel een tweede steunpakket voor de culturele sector bekend, gericht op de eerste helft van 2021. De verdeling van dit pakket met een omvang van € 482 mln. treft u aan in bijlage 3. De verdere uitwerking moet nog plaatsvinden. Op dit moment is het dus nog niet duidelijkheid is in welke mate Zeeuwse instellingen en overheden aanspraak kunnen maken en cofinanciering gewenst is. Uiteraard volgen wij de ontwikkelingen op de voet.^[4]

De noodsteun van het Rijk in het kader van COVID-19 is nodig en gewaardeerd, maar tegelijkertijd incidenteel van aard. De bedragen lijken fors, maar zullen slechts voor een klein deel in Zeeland landen en daar een beperkt aantal organisaties op de korte termijn continuïteit bieden.

Naarmate de crisis voortduurt zal er vanuit de overheid wellicht een meer fundamentele afweging nodig zijn wat er nodig is om de culturele infrastructuur toekomstbestendig te maken. Om ruimte te houden voor de noodzakelijke vernieuwing, blijft voeding van het Zeeuws stimuleringsfonds cultuur in 2021 actueel.

4. Ontwikkelingen van de samenwerking binnen de Zeeuwse cultuursector

Naast afstemming tussen de overheden die de culturele infrastructuur bekostigen, vraagt dit ook om een samenhangende visie van de culturele sector zelf. Een belangrijke ontwikkeling in deze context is de

^[3] Circulaire BZK, Compensatiepakket coronacrisis medeoverheden: verdeling over gemeenten, d.d. 26 juni 2020)

^[4] Ook Europa creëert momenteel nieuwe regelingen in het kader van Corona, die kansrijk zijn voor de Zeeuwse culturele sector. Te noemen zijn de programma's REACT EU en mogelijk ook Creative Europa. Wij volgen deze ontwikkelingen en kijken waar koppelkansen in financiering mogelijk zijn vanuit Zeeuwse middelen.

publicatie van het pamflet “Zicht over Zee, Cultuurwerk Zeeland 2021-2027” door het Zeeuws Cultureel overleg (ZCO). In deze brochure beschrijven de 35 aangesloten organisaties hoe kunst en cultuur ingezet kunnen worden als drager, verbinder, maatschappelijke aanjager en vernieuwer. Het ZCO positioneert een Cultural board als vehikel om de vernieuwingsimpuls verder gestalte te geven en te verbinden aan de andere economische domeinen. Het belang hiervan hebben wij reeds in de Zomerbrief benoemd.

“Zicht over Zee” is op 7 september jl. in aanwezigheid van een vertegenwoordiging van Economic Board, onderwijs, gemeenten en provincie aangeboden aan Minister Van Engelshoven. In haar reactie op het werkbezoek daagde zij de regio uit om de ambities en kwaliteit in onze cultuurregio vanuit een zelfbewuste blik te verbinden met het Rijk. Het ZCO zal het pamflet op 9 oktober a.s. aanbieden aan de voorzitter van de Statencommissie Economie en deze kort toelichten ter vergadering.

5. Verdere versterking van de relatie cultuurregio - Rijk

Investeringen van het Rijk en regio zijn nodig om de Zeeuwse culturele infrastructuur toekomstbestendig te maken; door deze te onderhouden en vernieuwen, en daarmee te versterken. Samen met de Zeeuwse steden (Z4) en de culturele organisaties hebben wij de laatste jaren geopereerd als stedelijke cultuurregio en geïnvesteerd in de relatie met het Rijk. Zoals u heeft kunnen lezen in de inleiding heeft dit geresulteerd in vier instellingen met een meerjarige financiering door het Rijk, waarvan drie nieuwe instellingen. Ook is nauw opgetrokken met andere provincies om het belang van cultuur in de regio onder de aandacht te brengen. Bij Prinsjesdag werd dit beloond met een positief besluit rond de subsidie voor het Theaterproductiehuis Zeelandia, alsook middelen voor Zeeland vanuit de nieuwe Rijksmatchingsregeling ‘verbreden en vernieuwen’.

Met haar besluiten geeft de Minister een belangrijke impuls naar de cultuurregio Zeeland en onderkent zij niet alleen de kwaliteit, maar ook het gegeven dat wij één van de provincies zijn waar de culturele basisinfrastructuur (nog) kwetsbaar is en Rijkssteun gewenst. De nieuwe matchingsregeling biedt ons de kans om in een periode van vier jaar een ‘voorziening’ te ontwikkelen die passend bij onze culturele identiteit een meer duurzame relatie tussen Rijk en regio belichaamt. In deze context is het plan ‘Nieuw Zeeuws Peil’ mogelijk interessant, omdat deze naast een inhoudelijke programmering inzet op die elementen die momenteel ontbreken in de Zeeuwse culturele infrastructuur. Daarbij gaat het vooral om een opleidings- en beroepsklimaat voor jonge makers.

Daarnaast willen wij gebruik maken van door de Rijksfondsen aangeboden kwartiermaker die zich zal richten op het versterken van de samenwerking tussen cultuurveld, gemeenten en provincie.

6. Doorkijk naar 2021

Met het besluit om het geldende cultuurbeleid te verlengen tot 31-12-2021 is er voor provinciale instellingen continuïteit. Tegelijkertijd heeft de Coronacrisis de noodzaak voor vernieuwing uitgelicht naast de noodzaak om te komen tot een toekomstbestendige infrastructuur. Passend binnen de uitgangspunten van de huidige cultuurnota willen wij deze vernieuwingsruimte de komende maanden verder verkennen. Wij zullen hiertoe ruimte zoeken binnen het uitvoeringsprogramma 2021 en het Zeeuws stimuleringsfonds cultuur en doorlopen dit proces graag met u, de gemeenten én het cultuurveld. Wij zullen u hierover tussentijds informeren per brief, dan wel in een Zicht op beleidssessie later dit jaar of begin 2021.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlage: 1.

Bijlage 1. Toegekende Rijkssteun aan Zeeuwse instellingen uit eerste OCW-steunpakket

Instellingen waar provincie cofinanciering heeft geleverd	
Instelling	Toegekend
Watersnoodmuseum	€ 216.809,-- via Mondriaanfonds
Samenwerkingsverband filmtheaters (FiZi, Ledeltheater, 't Beest, Cinema Middelburg)	€ 97.606,-- via Filmfonds
Zeelandtheaters (Schouwburg Middelburg, De Mythe Goes, en Scheldetheater, Terneuzen)	€ 239.164,-- via Fonds Podiumkunsten
De Spot (Stichting Welzijn Middelburg)	€ 25.557,-- via Fonds Podiumkunsten
't Beest (theater)	€ 12.509,-- (via Fonds Podiumkunsten)
Ledeltheater (theater)	€ 16.539,-- via Fonds Podiumkunsten
Subtotaal	€ 608.184,--
Instellingen zonder eis tot cofinanciering	
Vleeshal	€ 12.400,-- (ophoging bestaande subsidie via Mondriaanfonds, zonder eis tot regionale cofinanciering)
Theaterproductiehuis Zeelandia	€ 193.200,-- (ophoging bestaande subsidie ophoging Fonds Podiumkunsten, zonder eis tot regionale cofinanciering)
Totaal	€ 813.784,--

Bijlage 2. Verdeling BOFv-middelen over Zeeland.

Circulaire Compensatiepakket coronacrisis medeoverheden:
verdeling over gemeenten, d.d. 26 juni 2020

Op basis van de circulaire is een berekening gemaakt van de compensatiemiddelen die de gemeenten bij benadering ontvangen over de periode tot juni 2020.

Borsele	61.362
Goes	145.505
Hulst	91.383
Kapelle	38.663
Middelburg	194.083
Noord-Beveland	18.796
Reimerswaal	64.671
Schouwen-Duiveland	107.348
Sluis	69.035
Terneuzen	186.826
Tholen	73.679
Veere	56.315
Vlissingen	186.673
Totaal:	1.294.339

Provincie Zeeland krijgt voor provinciale culturele infrastructuur naar benadering € 1,4 mln.

Bijlage 3, Overzicht indicatieve verdeling tweede steunpakket OCW (€ 482 mln.)

- € 200 miljoen is bedoeld voor een vervolg van het eerdere steunpakket cultuur tot 1 juli 2021. Deze middelen gaan naar culturele instellingen die van cruciaal belang zijn voor de landelijke infrastructuur, maar ook naar kunstenaars en creatieve professionals, bedoeld voor innovatie en transitie van werkwijzen en verdienvermogen;
- € 14 miljoen komt beschikbaar voor een half jaar overbrugging voor instellingen met een positieve beoordeling voor de BIS en meerjarige fondssubsidies, waarvoor geen budget beschikbaar was;
- € 20 miljoen wordt beschikbaar gesteld voor het behoud van private musea en kunstcollecties van nationaal belang;
- € 15 miljoen komt beschikbaar voor behoud van het varend erfgoed (de zgn. bruine vloot);
- € 15 miljoen wordt beschikbaar gesteld voor een garantiefonds voor filmproducties en het opstarten van pilots om wendbaarheid en weerbaarheid van de sector te vergroten;
- € 150 miljoen stelt gemeenten in staat om de cruciale lokale culturele infrastructuur te ondersteunen. Dit is naast € 68 miljoen die beschikbaar komt voor de schade die gemeenten en provincies hebben opgelopen.